

Innhold

Høringsnotat – forslag til endring i reindrifstloven.....	2
Bakgrunn	2
Behovet for lovendring	2
Konsultasjoner	3
Myndighetene gis hjemmel til å fastsette øvre reintall per siidaandel	4
Økonomiske og administrative konsekvenser	4
Forslag til endringer i reindrifstloven og forslag til forskrift.....	4
Kommentarer til bestemmelsene	5

Høringsnotat – forslag til endring i reindrifftsloven

Bakgrunn

I 2007 trådte en ny reindrifftslov i kraft, lov av 15. juni 2007 nr. 40. Den avløste den tidligere reindrifftsloven av 9. juni 1978 nr. 49.

Et viktig element i 2007-loven er at reindrifften selv i større grad skal ha ansvar for ressursforvaltningen gjennom blant annet utarbeidelse av bruksregler for de enkelte reinbeitedistriktene. Det vises til reindrifftsloven § 57 flg. Myndighetene forutsettes å ha oppgaver av mer kontrollerende karakter. Der hvor den interne selvforvaltningen ikke fungerer, har likevel myndighetene adgang til å gripe direkte inn, blant annet gjennom ulike former for sanksjoner.

Bruksreglene skal også ha bestemmelser om reintall, jf. reindrifftsloven § 57 første ledd nr. 2. Reintallet skal fastsettes for den enkelte sommersiida ut fra det beitegrunnlag som siidaen disponerer. Det har vært gjennomført en omfattende prosess med utarbeidelse av bruksregler, herunder fastsettelse av øvre reintall for den enkelte sommersiida. I deler av Finnmark har distriktene ikke lyktes i reintallsprosessen slik at høyeste reintall for siidaene er fastsatt av myndighetene. Reduksjon av reintall der hvor reintallet har vært for høyt i forhold til det fastsatte, har stort sett skjedd gjennom forholdsmessig reduksjon for siidaandelene etter myndighetenes pålegg, jf. reindrifftsloven § 60 tredje ledd. Når siidaandelene har fullført en forholdsmessig reduksjon, gjelder det imidlertid ikke noe høyeste reintall for den enkelte siidaandel, men bare for siidaen samlet. Siidaandelene kan internt bli enige om en reintallsfordeling, men da under forutsetning av at det samlede reintallet er innenfor det fastsatte.

Behovet for lovendring

Gjennom flere 10-år har situasjonen med et for høyt reintall i forhold til ressursgrunnlaget i deler av Finnmark stått på dagsorden. Nå har man imidlertid i stor grad lyktes med å få det faktiske reintallet ned på det nivået som er fastsatt i bruksreglene. Det har likevel over tid kommet signaler fra ulikt hold, herunder næringen selv, om at en del reieiere øker eller vil øke sitt reintall for å komme bedre ut ved en eventuell ny reintallsreduksjon, såkalt posisjonering.

Det er svært viktig at grunnlaget for en økologisk bærekraftig reindrift opprettholdes. Ikke minst er dette viktig for næringen selv. Uro knyttet til forventninger om nye runder med forholdsmessig reduksjon vil kunne forhindre siidaandelene fra å ha et

godt slakteuttak for å øke produksjon og lønnsomhet i egen drift. Det er også viktig for å sikre beitegrunlaget fremover at reintallet holdes på et stabilt bærekraftig nivå.

På den bakgrunn mener Landbruks- og matdepartementet at det snarest må gjennomføres tiltak som forhindrer en ny økning av reintallet i Finnmark. Landbruks- og matdepartementet ser derfor behov for å gjennomføre en lovendring for å forhindre at siidaer etter gjennomført forholdsmessig reduksjon, på nytt øker reintallet over fastsatt nivå. Det er avgjørende at denne endringen blir gjort raskt og før en eventuell ny uheldig reintallsutvikling.

Etter departementets syn bør dette gjøres ved at myndighetene får hjemmel til å fastsette høyeste reintall per siidaandel. Et høyeste reintall per siidaandel, som kan følges opp etter reindriftsloven kapittel 11 om sanksjoner og tvangstiltak, vil etter departementets oppfatning effektivt hindre at reintallet i siidaen gjentatte ganger overstiger fastsatt nivå.

Det forutsettes at en slik adgang for myndighetene bare skal kunne anvendes når særlige grunner foreligger, og for en begrenset periode. I siidaer med en velfungerende intern regulering vil et slikt reintallsregime ikke behøves. Det betyr at i siidaer der det ikke forekommer problemer med for høyt reintall, skal ikke denne hjemmelen anvendes.

Konsultasjoner

Det har gjennom det siste året vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL). Under konsultasjonene har alle parter vært enige om at det kan være en utfordring å opprettholde et stabilt reintall fremover, og at dette ikke er en god situasjon for næringen. Partene har likevel ikke helt klart å forene standpunktene. Fra Sametingets og NRLs side har utgangspunktet vært at det vil være uheldig med en lovendring nå fordi dette vil kunne virke forstyrrende inn på gode interne prosesser som pågår mange steder. Isteden har man gitt uttrykk for at distriktene bør gis mer informasjon og veiledning om den adgangen distriktene selv, gjennom bruksreglene, har til å fastsette et øvre reintall per siidaandel, jf. § 60 fjerde ledd. Departementet har forsøkt å imøtekomme dette, men samtidig har det kommet tilbakemeldinger fra næringen, Fylkesmannen i Finnmark, Landbruksdirektoratet og Reindriftssyret som tilsier at dette ikke er tilstrekkelig, og at det derfor er behov for en lovendring. Sametingets og NRLs standpunkt nå er at dersom det skal foretas lovendring for å sikre stabile reintall, er det nødvendig med mer omfattende endringer. Departementet har for sin del ikke sett behovet for dette i denne omgang. Konsultasjonene ble avsluttet ved konsultasjonsmøte 4. desember 2015.

NRL og Sametinget vil bli invitert til et konsultasjonsmøte i etterkant av høringen.

Departementets forslag - Myndighetene gis hjemmel til å fastsette øvre reintall per siidaandel

Gjennom konsultasjonsprosessen har departementets standpunkt endt opp med en tilføyelse i reindriftsloven § 60 basert på at Fylkesmannen, dersom særlige grunner foreligger, skal kunne fastsette et høyeste reintall per siidaandel. Samtidig skal det legges til rette for at det interne selvstyret fortsatt kan fungere ved at det åpnes for at to eller flere siidaandeler kan omfordele reintall innenfor rammen av det myndighetene har fastsatt.

Videre utformes det en egen forskrift der det angis nærmere hva som skal anses som særlige forhold. Med særlige grunner menes situasjoner der reintallet i siidaen etter endt forholdsmessig reduksjon, viser seg å stige med mer enn 5 % over fastsatt øvre reintall. Reintallet for den enkelte siidaandel vil i en slik situasjon bli fastsatt til det nivået det var før økningen. Det forutsettes at Fylkesmannen ikke kan fatte slikt vedtak for lengre tid enn fem år av gangen. Det presiseres også at den nye bestemmelsen i § 60 ikke skal kunne anvendes ved andre omstendigheter, som for eksempel endrede arealmessige forhold. Forskriften vil på den bakgrunn være uttømmende med hensyn til hva som skal anses som *særlige grunner*. Dersom det er behov for å fastsette et nytt øvre reintall for en siida, skal det skje gjennom lovens ordinære bestemmelser for dette.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil etter departementets vurdering kunne redusere behovet for framtidig offentlig ressursbruk. Det legges til grunn at lovendringen vil ha en forebyggende effekt og at det i forholdsvis få tilfeller vil være aktuelt å fastsette høyeste reintall per siidaandel. Det er med andre ord grunn til å tro at det vil bli truffet færre vedtak vedrørende reintallsreduksjon i forvaltningen på ulike nivåer. Et balansert reintall vil også føre til mindre uro og konflikter og med det mindre oppfølging fra andre myndigheters side, blant annet politiet, rettsapparatet, mv.

Forslag til endringer i reindriftsloven og forslag til forskrift

Reindriftsloven § 60 foreslås gitt et nytt femte ledd med følgende ordlyd:

Fylkesmannen skal, når særlige grunner foreligger, fastsette et øvre reintall per siidaandel. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om slik reintallsfastsettelse.

To eller flere siidaandeler kan, etter at Fylkesmannen har fattet vedtak i henhold til første ledd, gjennom enighet bestemme en annen reintallsfordeling for sine siidaandeler, så lenge de holder seg innenfor disse siidaandelenes fastsatte reintall.

Forslag til forskrift gitt med hjemmel i reindriftsloven § 60 femte ledd annet punktum.

I siidaer der det er foretatt forholdsmessig reduksjon og reintallet overstiger fastsatt øvre reintall med mer enn 5 %, skal Fylkesmannen for inntil fem år fatte vedtak om øvre reintall per siidaandel. Reintallet for en siidaandel fastsettes til det reintallet andelen hadde året før reintallet steg over fastsatt nivå.

Kommentarer til bestemmelsene

I henhold til nytt femte ledd i § 60 skal Fylkesmannen, der hvor vilkårene i forskriften er oppfylt, fatte vedtak om høyeste reintall per siidaandel. Det kan altså ikke treffes slikt vedtak i andre tilfeller. Disse vilkårene er valgt tatt inn i en forskrift for å sikre større fleksibilitet ved eventuelt endringsbehov enn det som ville vært tilfellet dersom de ble tatt inn som lovtekst.

En forutsetning i forskriften for å treffe vedtak om øvre reintall per siidaandel, er at det har vært gjennomført forholdsmessig reduksjon i siidaen. Bestemmelsen får dermed ikke anvendelse der reduksjonen har skjedd i henhold til reduksjonsplan utarbeidet og gjennomført av siidaen selv etter § 60 tredje ledd første punktum.

Vedtak om øvre reintall per siidaandel kan etter forskriften fattes av Fylkesmannen for inntil fem år av gangen, med andre ord kan det fattes for en kortere periode. Hensikten er å sikre ro og stabilitet, fortrinnsvis slik at den interne reguleringen igjen skal fungere for siidaen som helhet.

5 % er etter departementets syn et nivå som avspeiler en tydelig overskridelse (særlige grunner).

Der fylkesmannen fatter vedtak om øvre reintall per siidaandel, skal dette etter forskriften fastsettes til det reintallet siidaandelen hadde året før reintallet steg over fastsatt nivå.

Etter andre ledd i lovforslaget kan to eller flere siidaandeler bli enige om (gjennom en avtale) en annen reintallsfordeling enn det som følger av fylkesmannens vedtak etter første ledd. De må samlet sett holde seg innenfor det reintallet som er fastsatt for disse siidaandelene. Sett fra myndighetenes side, knytter interessen seg til reintallet for siidaen, med andre ord at beitene her ikke overbelastes. Hvordan reintallet fordeles internt er i den forbindelse noe som myndighetene ikke har behov for å styre. På den måten kan intern selvforvaltning helt eller delvis overta på et hvilket som helst tidspunkt etter fylkesmannens vedtak.